

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an . . . . . 8 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (8 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Monarchul către popoarele Sale.

În urma morții atât de jalnice și triste a Împărătesei-Regine, Maiestatea Sa Împăratul și Regele nostru s'a văzut îndemnat a da un manifest, adresat *cătră toate popoarele* din împărăția austro-ungară.

Din manifest vedem între altele, că Maiestatea Sa a fost viu pătruns de durerea și semnele de jale, ce au cuprins pe toate popoarele în urma tristei întâmplări și de aceea, la toate le exprimă mulțumita Sa înaltă, ear' de altă parte vestește, că deși greu lovit de soarte, va sta la postul Său și îndeamnă pe toate popoarele de a merge pe *calea iubirei și buneii înțelegeri*.

Manifestul este următorul:

Cătră popoarele Mele!

Cea mai grea și mai crudă cercare m'a ajuns pe Mine și Casa mea.

Soția Mea, podoba tronului Meu, credincioasa Mea soată, care în cele mai grele ciasuri ale vieții 'mi-a fost mângâiere și sprigin, în care am pierdut mai mult decât aș pute spune — nu mai este! O întâmplare îngrozitoare a răpit-o dela Mine și popoarele Mele.

O mână ucigașă, unealta acelei patimi nebune, care țintește la nimicirea stărilor sociale de acum, 'și-a ridicat pumnul contra uneia dintre cele mai nobile femei, și c'o ură oarbă și fără scop a străpuns acea inimă, care ură n'a cunoscut și care a bătut numai pentru bine.

În mijlocul acelei dureri nemărginite, ce m'a ajuns pe Mine și Casa mea, în fața acelei fapte ne mai auzite, care a umplut cu groază lumea întreagă, este mai înainte de toate glasul iubitelor Mele popoare, cari îmi ușurează inima. Când în fața hotărârii dumnezeiești, care 'mi-a dat o lovitură atât de grea și necuprinsă, Mă închin cu supunere, trebuie să aduc mulțumită Provedinței pentru marea comoră, ce 'mi-a păstrat: pentru iubirea și credința milioanei, ce în ciasul suferinței Mă încunjură pe Mine și Familia mea.

În apropiere și în depărtare, în sus și în jos, s'a arătat în mii de forme jalea și durerea pentru fericita în Domnul Împărăteasă și Regină. Într'o mișcătoare conglăsură răsună de pe toate buzele plângerea pentru pierderea nereparabilă,

ca un răsădit fidel la ceea-ce simt în sufletul Meu.

Precum Eu voi păstra cu sfințenie până la moarte memoria iubitei Mele soții, tot așa grațitudoinea și stima popoarelor Mele îi ridică ei monument neperitor pentru toate vremurile.

Din adâncul inimei Mele cernite mulțumesc fiecăruia pentru această dovadă mai nouă a simpatiei devotate.

Când vocile sărbătorești, ce erau să răsună în acest an, trebuie să amuțească, reamintirea de nenumăratele dovezi ale alipirei și simțirilor comune fidele îmi rămâne ca cel mai prețios dar, ce 'Mi-l dau popoarele Mele.

Comuniunea durerii stătește o nouă și lăuntrică legătură între tron și patrie. Iubirea nestrămutată a popoarelor Mele Mă întărește nu numai în acel sentiment mărit al datoriei, ca să țin mai departe la misiunea, ce-'Mi este încredințată, ci Mă întărește totodată și în nădejdea izbândei. Rog pe Atotputernicul, care M'a lovit atât de greu, să-'Mi dea încă putere de a pute duce la sfârșit aceea, spre ce sunt chemat. Îl rog să binecuvinteze popoarele Mele și să le lumineze, spre a afla calea iubirei și a înțelegerii împreună, pe care înaintând să înflorească și să devină fericite.

Dat în Schönbrunn, la 16 Septemvrie 1896.

Francisc Iosif m. p.

Rescripte.

Manifestul împărătesc a eșit în foaia oficială din Budapesta și Viena, în care se află și rescripte, adresate ministrilor Bányffy și Goluchowski, prin care sunt însărcinați a aduce manifestul la cunoștința popoarelor.

Rescriptul către bar. Bányffy este următorul:

„Iubiți br. Bányffy! În mijlocul acelei dureri nemăsurate, ce 'Mi-a pricinuit Mie și Casei Mele moartea fericitei în Domnul soției Mele Împărătese și Regine Elisabeta — iubirea și condolența popoarelor Mele, precum și grațitudoinea față cu adormita în Domnul, s'a arătat în mod mișcător și înălțător de suflet.

„Urmez șoaptei inimei când te îndreptez pe D Ta, a face cunoscută în mod cu-

venit mulțumita Mea aici alăturată și adresată nemijlocit iubitelor Mele popoare din toate țările coroanei Mele unșure”.

Dat, Schönbrunn, 16 Septemvrie 1898.

Francisc Iosif m. p.

Br. Bányffy m. p.

În alte două rescripte Maiestatea Sa face cunoscut, că în amintirea răposatei Împărătese-Regine a întemeiat un ordin (cu decorație) pentru acele femei, cari își vor câștiga merite în binefaceri și în iubirea deapropelui. Ordinul poartă numele: *Elisabeta*. El s'a dat mai întâiu contesei Sztáray care a fost lângă Împărăteasa în ciasul morții.

Jalea Românilor.

Am amintit în numărul trecut că Români din Austro-Ungaria, credincioși întotdeauna Monarchului și casei Domnitoare, 'și-au manifestat în chip vrednic durerea și jalea lor adâncă pentru pierderea Împărătesei-Regine.

La cele amintite în nrul trecut mai adăugem, că s'au făcut din partea corporațiilor noastre mai multe adrese de doliu, cari au să fie înaintate la Îoaltul tron.

Dintre adrese ne sunt cunoscute, adresa „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” scrisă românește și adresa *Metropoliei române gr.-or.*

Adresa „Asociațiunii”.

Adresa „Asociațiunii” este următoarea:

*Maiestatea Voastră
Cesară și Apostolică-Regală!*

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”, înființată din grația Meiestăței Voastre pentru înaintarea culturală a supușilor Români de sub sceptrul Maiestăței Voastre, Vă roagă să-'i permiteți a da expresiune cumplicei dureri, de care este pătruns întreg poporul român din patrie în urme grozavei pierderi, ce Maiestatea Voastră și patria a îndurat prin neașteptata și tragică moarte a Maiestăței Sale Regine.

Credincioși obiceiurilor noastre strămoșești de a implora în toate rugăciunile noastre ajutorul cerului pentru Augustul nostru Domn, rugăm pe Atotputernicul să dea Maiestăței Voastre și în aceste zile grele tăria sufletească, cu care Maiestatea

Voastră ați știut să întimpinați și să suportați atâtea grave și dureroase lovituri ale sorței.

Cu cea mai profundă supunere

Sibiu, în 16 Septembrie 1898,

în numele comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”.

Adresa este iscălită de vicepreședintele Dr. Il. Pușcariu și prim-secretarul Dr. C. Diaconovich.

Adresa metropoliei române gr.-or.

Adresa metropoliei gr.-or. arată impresiunea dureroasă, ce a făcut-o îngrozitoarea lovitură a sorței, care a răpit de lângă Maiestatea Sa Monarchul pe Regina, arată simțăminte de durere în numele Metropolitului, a episcopilor sufragani, a consistoarelor, clerului și poporului credincios depunând la treptele tronului pe lângă expresiunea credinței, alipirei și iubirei, tributul celor mai adânci dureri și celor mai sincere condolențe, îndreptând ferbinți rugăciuni către Domnul Atotputernic al cerurilor, ca în îndurarea Sa nesfârșită să dea mângâiere și tărie Maiestății Sale, să iie întotdeauna sub scutul său d-zeesc și să țină în putere neînfrântă pe Maiestatea Sa și Preaînalta casă domnitoare.

Adresa este iscălită în numele episcopilor români gr.-or. de Excelența Sa Metropolitul Miron Romanul.

Această adresă va fi substernută la Maiest. Sa prin guvernul țerei, pe când adresa „Asociațiunii”, s'a trimis de-a dreptul la cancelaria împărătească.

Împărăteasa-Regină Elisabeta.

Înmormântarea.

Înmormântarea răposatei Împărătese-Regine s'a făcut, după-cum am vestit, Sâmbăta trecută după amiază. Viena, împărătescul oraș a văzut una din cele mai pompoase, dar totodată și jalnică festivitate. Afară de deputațiuni din toate părțile au luat parte la înmormântare mulți Domnitori din Europa, iar aceia, cari au fost împedecați de a lua parte, au avut trimiși deosebiți de ai lor. Cu toții au depus cununii prețioase pe sicriu.

Sicriul a fost așezat în mica capelă a Curței, fiind total învălît în negru. El e de metal, cu o singură podoabă, o cruce mare de aur pe coperiș. Sub însemnele Împărătesei erau scrise latinește cuvintele: *Elisabeta, Împărăteasa Austriei*, iar mai târziu, la ru-

garea Maghiarilor s'a adăos: *și Regina Ungariei*.

Domnitorii străini și deputațiunile, cari au luat parte la înmormântare, s'au dus rînd pe rînd de au depus cununii pe sicriu.

Conductul de înmormântare.

Pe la două ciasuri au început a sosi trăsurile acelor, cari aveau dreptul a intra în biserică, unde s'a ținut prohodul. Învălmașeala era foarte mare și ordinea era susținută de miliție. Trăsurile cari sosiau erau îmbrăcate în doliu, și rînd pe rînd biserică se umplea de oameni îmbrăcați în haine negre. Cerniți erau și pereții bisericii, așa încât priveliștea ce ți-se înfățișa ochilor îți făcea o impresie adâncă.

La orele 4 a pornit din castel conductul. În fruntea conductului pășiau, toți preoții și călugării aflători în Viena.

După preoți veniau mai mulți dragoni de curte, apoi venia carul mortuar, tras de 8 cai negri, care adăcea sicriul împărătesei.

Împărăteasa-Regină Elisabeta.

Sicriul și întreg carul mortuar era acoperit cu mătăasă neagră.

După carul mortuar veniau trăsurile, cari aduceau mai multe femei, între cari damele de curte ale Împărătesei.

Ajuns în fața intrării bisericii, la semnul trist al dobelor și trîmbițelor sicriul a fost scoborit din carul mortuar și transportat în biserică.

Pe când s'au întîmplat acestea pe calea principală, pe un alt drum, Maiestatea Sa Monarchul, membrii casei domnitoare și toți Domnitorii străini, au mers la biserică, intrînd în lăuntru pe o ușă laterală, așa încât așteptau deja în biserică sosirea sicriului.

Din familia domnitoare erau de față 35 de membri. Între reprezentanții clerului au fost și episcopii Pavel din Orade și Szabó din Gherla.

În criptă.

După ceremoniile înmormântării, cari au fost săvîrșite de cardinalul *Gruscha*, împreună cu o mulțime de preoți, sicriul a fost ridicat din mijlocul bisericii și a fost scoborit

în criptă, unde a intrat și Maiestatea Sa Monarchul, urmat de mai mulți prinți. În criptă sicriul a fost așezat la veciniciu-i locaș. Maiestatea Sa, Domnitorii și prinții au părăsit cripta și biserica, lăcrîmînd.

Sicriul Împărătesei-Regine este al 127-lea în cripta împărătească. El a fost așezat lângă sicriul, în care doarme somnul de vecie fostul moștenitor al tronului, Rudolf.

După înmormântare.

Îndată după înmormântare la palat s'a dat o masă, la care au luat parte membrii casei domnitoare, Domnitorii și reprezentanții statelor străine.

La masă principele moștenitor Francisc Ferdinand l-a reprezentat pe Monarchul, care nu a fost de față.

Cei mai mulți Domnitori au părăsit încă în seara aceea Viena. Regele României, Carol I. care asemenea a fost la înmormântare, a plecat a doua zi, Duminică, din Viena.

Orașul Viena cu prilejul înmormântării s'a îmbrăcat în frumoase podoabe de jale. Steagurile de doliu au rămas și după înmormântare, arătînd jalea Vienezilor.

Spre a se restaura, Maiestatea Sa va merge în curînd împreună cu Ahiducesa Maria Valeria la Valsee, și de acolo va veni la Gödöllő (în Ungaria), unde va rămîne mai multă vreme.

Conferența interparlamentară de pace. În anul acesta conferența interparlamentară de pace era să se țină în Bern, orașul de frunte al Elveției.

În urma atentatului căruia i-a căzut jertfă Împărăteasa noastră, fiind Elveția întregă în agitație, conferența nu se va ține la Bern, ci la *Bruxella* (Belgia), în 29 l. c.

Despre aceasta membrii conferenței interparlamentare au fost înștiințați pe cale telegrafică.

Conferența va adresa o scrisoare de mulțumire Țării pentru lucrarea întreprinsă în interesul păcii, care va fi dusă la Petersburg prin o deputațiune.

Cum se prada banii statului.

Am spus-o în repețite rînduri, și de nenumărate ori am arătat cu exemple, cum se prada la noi banii statului, cum se aruncă ca pleava, pentru tot ce e unguresc, pentru școalele, teatrele, reuniunile lor de maghiarisare, — iar în schimb noi nemaghiarii nu avem dela stat nici un favor, fără numai greutatea de purtat.

De prada ce se face cu banii țerei s'au îngrozit chiar și Ungurii, s'au îngrozit până și cocoșul Pázmány. În o foietă publicată în „M—g” vorbind despre teatrele ungurești, se plînge între altele, că pentru *opera* (teatru de cântări) maghiară începînd dela 1884 până acum țeara a cheltuit *peste 7 milioane fl.* și totuși însuși Pázmány o recunoaște, că „opera maghiară, cu toate că s'au prădat atîția bani pentru ea, nu satisface așteptărilor”.

Numai pentru operă s'au cheltuit 7 milioane fl. — după spusele lor — în un timp foarte scurt. Câți bani se vor mai fi prădat pentru alte prostii ale lor?!

Să nu ne mirăm dară, dacă politica ocărmitoarei de acum duce țeara și poporul la sărăcie.

Gendarmii în Ungaria. Pentru păzirea ordinii în „statul unitar maghiar“, al lui Báóffy, ca cel mai bun și cel mai sigur mijloc s'a dovedit gendarmii, vestiți cu deosebire la prilejuri când au de a face cu popoarele nemaghiare.

Nu e mirare deci, dacă s'nt de mare lipsă pentru Ungaria.

În preliminarul de spese al ministrului de interne pe anul viitor, s'nt luați 5.239 980 fl. 76 cr. numai pentru plățirea pe un an a gendarmilor. Tot acolo e plănuită înmulțirea gendarmeriei cu câteva sute.

Adevărat stat polițienesc.

Pătaniile Maghiarilor.

S'au supărat rău compatrioții nostri maghiari de cele ce au pățit în Viena, cu prilejul înmormântării Împărătesei-Regine. Nu-i vorbă supărările lor s'nt multe acum. Ei în sumeția lor își închipuiesc, că s'nt cel dintâiu popor în împărăția austro-ungară și au așteptat, că în Viena să fie purtați pe palme și toți să li-se închine cu plecăciune. Nu s'a întâmplat însă nici una, nici alta și ei în Viena au fost puși numai la locul, ce li-se cuvine și nimenea nu i-a căciulit. De aci supărarea lor.

Pe lângă aceea, că s'nt necăjiți pe manifestul împărătesc din pricină, că el este adresat tuturor popoarelor, pe când ei zic, că în Ungarie nu s'nt mai multe popoare, ci numai o „națiune maghiară“, foile maghiare se plâng, că deputațiunile lor au fost nebăgate în seamă din partea cercurilor oficioase și neoficioase. Dacă altcum nu s'a putut — zice „Budapesti Hirnap“ — Vienezii au arătat prin mici șicane, că nu nutresc simțăminte prietenești față de noi.

Între altele deputațiunea parlamentului maghiar a fost „salutată“ în Bankgasse cu strigăte puternice de „abzug“ („jos cu ei“).

„Budapesti Napló“ se plâng, că un aranjator a strigat la deputațiunea dietei — care era în gală, cu pîteni și șicane — astfel: — *Die Herren von Comitatus zurück!* (adecă: „Domnii dela comitat îndărăpt“), dejosind astfel dieta.

Să mai plâng apoi foile, că și episcopii unguri au fost puțin băgați în seamă!

Ei, „supărări“ și „necazuri“ patriotice!

DIN LUME.

Creta.

În Creta, din a cărei pricină se iscase războiul între Turcia și Grecia, s'au ivit de nou turburări, anume în orașul Candia. Se vede, că ura între Turci și creștini n'a încetat. Din aceasta s'a născut răscoala Turcilor din Candia. Ansă mai deaproape a dat împrejurarea, că Englezii, a căror vapoare se află acolo, au schimbat deregătorii turci dela vamă cu creștini. Turcii infuriați au atacat soldații englezi, cari păzeau deregătoria vamei și apoi s'a născut o luptă între Turci și Englezi și creștini.

Turcii au făcut mai cruzimi, omorînd la 600 de creștini. Englezii ca, răspuns la răscoala Turcilor, au bombardat de pe vapoare orașul, care s'a aprins în mai multe locuri. În sfârșit cu mare greu s'a potolit răscoala.

Puterile europene au pretins dela Sultanul să retragă trupele turcești din Creta și se zice, că Rusia recomandă de guvernator al Cretei pe prințul George, un fiu al regelui Greciei.

Pacea și desarmarea.

Circularul Țarului, trimis pe la puterile europene și în care propune să se împuțineze (desarmeze) armatele, a fost primit de unele guverne prietenește, făgăduind că vor trimite reprezentanți la conferența, ce se va ține. Alte state n'au dat răspuns până acuma. S'au auzit însă voci, cari nu dau nădejdea, că desarmarea și pacea plănuită se va putea duce în deplinire.

Astfel împăratul Germaniei în o vorbire, ce a ținut-o în Vestfalia, a zis între altele, că și el e pentru pace, dar vede asigurată pacea numai prin o armată puternică. Aceasta, firește, nu sună a pace sau desarmare.

Atentate.

În trecut, ca și în zilele noastre s'au făcut împotriva căpeteniilor statelor atentate sau încercări de omor, cari une-ori au izbutit. Dar' atunci atentatele erau puse la cale de partide politice sau de rivali, cari voiau să se urce ei pe tron și să apuce în mâni frânele puterii. Azi, în veacul anarchismului, se fac atentatele cu scopul de a nimici starea socială de acum și fiindcă cei mai puternici reprezentanți ai stărilor de azi s'nt Domnitorii, atentatele încă se îndreaptă îndosebi contra lor.

De vre-o 20 de ani încoace atentatele nihiliste și anarchiste s'au înmulțit în așa măsură, încât am pute să zicem, că veacul nostru e și veacul atentatelor. Nici când mai înainte încercările de felul acesta n'au fost atât de dese și de multe. Începînd dela 1878, atentatele anarchiste se țin lanț. Dela 1878 până în prezent s'au plănuit și în mare parte s'au și săvîrșit următoarele atentate, îndreptate în contra domnitorilor: În 1878, la 11 Maiu, anarchistul Höfel a atentat la viața împăratului Wilhelm I. al Germaniei,

1848.

— Cronica anului. —

Varașdin, 11 Septemvrie

Jellacici declară printr'un manifest războiul Ungariei, (Siebb. B. nr. 100).

Luna, 11 Septemvrie.

Măcelul dela Luna.

Comitele Toroczkay încearcă să capaci-teze pe popor, ca să asculte de porunca guvernului (noua ordinațiune de asentare), dar' poporul cere încăpăținat lege sancționată, să i-se arete legea și porunca Împăratului cu pajura în frunte.

Sz-Katolna, 13 Septemvrie.

Sécuii au ținut aci adunare națională sub președința lui A. Horváth, fiind de față deputatul Berzenczey, ca comisar ministerial, care spuse Sécuiilor, că *„li-s'a deschis Bănă-tul în locul Sêrbilor și a Românilor, deci numai să prindă arme; aceasta este voința dietei“*. Și în scurt timp s'au înștiințat 600 de recruți și pe toți, cari îi sfătuiău altmintelea, îi numiau „bujtogató“, ba pe mulți, între alții chiar pe un preot de ai lor, pentru-că a fost contra înarmării poporului, au voit să-l omoare! (Gaz. Tr. nr. 74).

Năsăud, 14 Septemvrie.

Proclamațiunea lui Urban.

Un energetic protest în contra drepturilor răpite cu puterea dela Împăratul în luna lui Martie; deneagă supunerea ministerului unguresc; dorește, că tot dela 100 de Români să i-se trimită un recrut la Năsăud.

(Kerékgyártó).

Grind, 14 Septemvrie.

Toroczkay, nesăturându-se cu sângele vîrsat la Luna, a dislocat la comuna Grind o companie de linie din regimentul Carol Ferdinand sub comanda căpitanului Michalovski și 51 husari sêcuiști, ca să stee pe spinarea locuitorilor până când vor număra și în bani 4000 (patru mii) florini mon. conv. pentru-că au rebelat. (Barițiu).

Cluj, 14 Septemvrie.

Executarea legii de recrutare întimpină prin multe locuri rezistență faptică. În mai multe comune din comitatul Turzei a trebuit

FOIȚA.

Peatra înțelepciunii sau vorbe adevărate.

Adunate de I. Darin.

Nesocotința duce la păcat; păcatul duce la nenorocire; nenorocirea deșteaptă spre cunoștință și căință; căința adevărată duce la Dumnezeu. Hebel.

Pasul timpului e întreit: întârziînd sosește viitorul; ca săgeata zboară prezentul; pururea liniștit stă trecutul. Schiller.

Ce dai prietenește, viața împodobește; nu închide mîna ta cătră cel lipsit; pe cel cacernic nu-l lipsi de îndurarea ta; fapta bună este izvor rîcoritor în pustiu arzător. Usteri.

Adevărata fericire este îndestulirea și îndestulirea are pretutindenea de ajuns. Göthe.

dar' fără succes. În 1878, la 2 Iulie, Dr. Nobiling a pușcat asupra împăratului Wilhelm I, fără a-l nimeri. În 1878, 17 Noemvrie, anarchistul Passamante a voit să-l străpungă pe Umberto, regele Italiei. În 1878, 28 Octomvrie, atentatul lui Solovieff în contra Țarului Alexandru al II-lea. În 1879, 31 Octomvrie, atentatul lui Hartmann în contra Țarului Alexandru II. În 1879, 30 Decemvrie, atentatul lui Otero și Gonzales în contra lui Alfonso al XII-lea, regele Spaniei. În 1880, 7 Februarie, atentat cu bombă în contra Țarului Alexandru II. În 1882, 13 Martie, atentat cu bombă în contra Țarului Alexandru II, căruia îi și cade jertfa. În 1885, 13 Iunie, Reinsdorf și toții sei au proiectat un atentat cu dinamită în contra împăratului Germaniei Wilhelm I. În 1894, 24 Iunie, omorirea lui Sadi Carnot, de cătră Caserio Santo. În anul trecut un anarchist a voit să străpungă pe regele Umberto al Italiei.

Acest lung șir de atentate și omoruri îl închide atentatul mai nou al lui Lucheni, la care a căzut jertfă Împărătesă-Regină a noastră.

să se recvireze miliție, cu care ocaziune s'au întemplat vărsări de sânge. Același lucru se comunică din scaunul Arieșului și din ținutul Orăzei-mari. (Siebb. B. nr. 98).

Blaj, 16 Septemvrie.

A treia adunare națională dela Blaj.

Din părțile Sibiului sosesc pe la 10 ore mulțime de Români, la număr cam 3000. Cea mai mare parte înarmați cu lănci, furci de fer, ca o gardă națională să așezară înaintea bisericii catedrale.

Fruntașii așternură P. O. Capitlu o petițiune, care conține: 1. Asuprirea poporului cu noua lege de recrutare, care nu e încă sancționată. 2. Exoperarea dela guvern ținerea unei adunări generale, în care să se publice poporului rezoluțiunile M. Sale dela Innsbruck, *pașii comitetului național* etc. 3. Să se elibereze toți prinșii politici. În urma acestora s'a și compus în adunarea capitulară reprezentatiunea către guvern, alăturându-i-se petițiunea »necăjiților frați ardeleni« și s'a și trimis »stafetaliter« la Cluj, prin deputații Vasiliu Rațiu, canonic și Andreiu Pop, profesor. (Org. Naț. nr. 18).

Cluj, 17 Septemvrie.

»K. Hiradó« aduce știrea, că vicecolonelul Urban, sosit de curând dela Viena, a dat un circular către comitatele și magistratele locuite de Români în care avisează, că: »el va recruta dela toată suta de Români câte doi pentru o trupă cu care să spargă și să nimicească uniunea Transilvaniei cu Ungaria și să apere drepturile Monarchului«.

Tot K. Hiradó zice, că Croații au trimis proclamațiune în Ardeal pentru a-i provoca pe Români »să străntorească pe Ungurii revoluționari și anarhiști din Transilvania«.

— Din regimentul I. român vor merge la Brașov 4 companii; la Alba-Iulia 1, la Deva 1, la Sibiu 3 (cu ceea ce staționează acolo), ear' 2 sânt deja la Sighișoara.

Arad, 17 Septemvrie.

Din incidentul recrutărilor s'a întemplat vărsare de sânge românesc, căci Românii din jurul Aradului nu vreau să știe despre o lege »nesancționată de Monarch«. Mai multe mii de Români s'au înarmat cu *coase*, dar armata din Arad a fost comandată în contra lor și mulți au rămas morți, ear' foarte mulți au fost răniți grav. Mai mult sânge s'a vărsat la *Nádab*. (Gaz. de Tr. nr. 76).

M.-Oșorheiu, 18 Septemvrie.

Voluntarii și husarii lui Kossuth maltratează în mod barbar pe protopopul Ilie *Farago*. »Org. Naț.« nr. 20 publică un lung raport scris de însuși protopopul Farago.

Nitra, 18 Septemvrie.

Hurban, Hodzsa și Stur cu o ceată de studenți cehi înarmați năvălesc în Nitra »ca să elibereze pe Slavii cei apăsăți de 900 de ani«. (Kerékgyártó).

Odorheiu, 18 Septemvrie.

Sécuii de pe aci au hotărât moarte pentru toți conaționali lor cari ar cuteza a respinge armele; pentru scopuri ostășești au adunat 40 mii fl. arg.

»Luați seama, Români — zice »Gaz. de Tr.« — că turburoasele și sângeroasele timpuri în care ajunserăm nu se vor încheia într-o lună, nici într'un an; am ajuns rele timpuri; *să ne unim strîns*, să ne lipim de monarchia austriacă și *să ne armăm!* — *Blăstămați fricoșii!*«

SCRISORI.

O însoțire sistem Raifeisen.

Rechita, la 15/3 Septemvrie 1898.

Stimate Dle Redactor!

Necazurile și lipsele cele de multe fe-juri, ce năpustesc asupra omenimei și mai ales asupra mult cercatului nostru popor român, ne îndeamnă ca să dăm mâna frățească la olaltă și umăr la umăr să nișuim a învinge acele necazuri și nevoi, căci se zice: »unde-i unul nu-i putere, la nevoi și la durere, unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește«.

În comuna noastră *Rechita* în urma așezării sale în munți, multe neajansuri și lipse muncesc poporul. Singurul câștig ce-l fac, stă în economia vitelor. Această economie o poartă mai ales pe munții erariați din apropierea comunei. Pentru acești munți însă trebuie să plătească arenzi mari și ca să le poată plăti trebuie să împrumute banii de lipsă dela casse de ajutorare străine și mai cu seamă dela anumiți cămătari, cu cari de mult timp au locuitorii legătură, pe lângă percente mari. Acești cămătari sau mai bine zis lipitori, apoi ani de-arindul se resfată pe pielea bietului țeran român încătușat de lanțurile miseriei.

Pătrunzând unii adânc în adevărul cuvintelor de mai sus, că: »unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește«, la stăruința unuia dintre cei mai zeloși luptători pentru binele și interesele poporului românesc de aici, adecă a dlui pretor *Ioan Henteș*, ne-am hotărât ca să înființăm în comuna noastră o însoțire sistemul Raifeisen, cu scopul ca să ne înținem unul altuia mâna de ajutor în lipsele și nevoile ce vin asupra noastră în această vale a plângerei, ear' de altă parte să depărtăm dela noi lipitorile acelea, cari de atâta timp s'au îngrășat din sadoarea sormanului țeran român.

Ca să ne putem întrupa cât mai curând dorința noastră, am recurs la on. comitet central al »Reuniunii agricole din comitatul Sibiului« spre a ne sta întru ajutor, ca la unii vreași în privința aceasta. Acesta la invitarea noastră a și binevoit a veni în comuna noastră reprezentat prin on. domn Demetriu Comșa, președintele și dl Victor Tordășianu, secretarul reuniunii, la cari s'a însoțit și zelosul nostru pretor, dl Henteș.

Acești 3 bărbați devotați, nepregetând ostenele și jertfe au sosit în comună. Aici cu o iubire și cu un zel apostolic, au adresat poporului cuvinte de cele mai pătrunzătoare, i-au dat povețe economice de tot felul, mai ales în ale stupăritului, pomăritului, vieritului etc., în urmă s'au silit mai ales a le pune în lumină invederată foloasele neprețuite ce sânt în stare a le aduce înființarea *casselor de ajutorare*, îndemnând poporul cu tot dinadinsul pentru înbrișigarea lor.

N'am cuvinte spre a descrie îndeajuns însuflețirea de care a fost cuprins poporul la auzul cuvintelor părintești a domnilor nostri. În urma acesteia am isbutit în aceeași zi a ne constitui, rămânând numai să purcedem după aceste spre a-și câștiga societatea noastră valoare de drept.

Laudă Domnului, că azi când scriu aceste șire ne putem fâli că avem la mână toate actele referitoare la însoțire. Avem statute aprobate și actul de înregistrare prin tribunalul regeșc din Sibiu a societății noastre, care va purta numele de: »*insoțire de credit în Rechita, asociațiune înregistrată*«.

Restează ca însoțirea noastră să-și începă lucrarea sa, ceea-ce nădăjdum, că se va și întempla prin mijlocirea oamenilor binevoitori și iubitori de înaintarea poporului român.

Cu multă bucurie dându-le acestea la cunoștința publicului românesc interesat, nu putem întrelăsa fără de a ne exprima simțăminte de recunoștință și mulțumită față de sus amintii domni, cari pe lângă toate ocupațiunile lor grele, au binevoit a conlucra întru realizarea întreprinderii noastre.

Ioan Ghișă,
paroch și preș. însoțirii.

Cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille“.

Săliște, 6/18 Septemvrie 1898.

În vederea belgugului de prune, ce în părțile noastre se produce și în vederea puținului preț, ce poporațiunea română îl pune pe acest ram de cultură economică — comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului« în toamna anului 1894 a procurat cu mari chetueli cuptorul de uscat poame sistem »*Cazenille*« și l-a zidit în centrala noastră comună Săliște, cu scopul laudabil, ca la acest cuptor cu timpul să-și uște prunele sale cum și alte poame, toată poporațiunea din Săliște și împrejurime.

Acest cuptor, care se numără între cele mai moderne, se deosebește întru toate de așa zisele *coșere*, cu ajutorul cărora poporațiunea noastră își uscă prunele. Pe când prunele uscate cu mare osteneală la coșer se afumă, se murdăresc, ba își perd partea cea mai de căpetenie — *mustul*, care se scurge, prunele uscate la cuptorul Reuniunii nu capătă nici un fel de miros, își păstrează sucul, culoarea frumoasă și mai pe sus de toate se țin ani de-arindul. Ca pildă aduc pe bravul proprietar dl *Ioan Popescu* din Sibiel, care în toamna anului 1896, ca ceva raritate, a înbiat unor oaspeți ai sei, prune uscate la cuptorul »*Cazenille*« în 1894, cari nu se deschilneau întru nimic de prunele uscate în 1896.

Asemenea prune uscate în străinătate se bucură de mare căutare și numai noi Românii nu le știm prețul, cu toate-că mai ales noi, cu atâtea săptemâni, ba luni de post de peste an, ar trebui să le prețuim mai mult. Cunosc prăvălfi, cum este firma *Grohmann* din Sibiu, care își procură pentru noi prunele uscate din străinătate și le vinde printre noi cu preț mare, care dacă am folosi cuptorul »*Cazenille*« — ar rămâne în buzunarele noastre.

Cuptorul acesta dat în 1894 în îngrijirea tovărășiei noastre agricole, a fost pus în lucrare și cei 90 proprietari, cari l-au folosit uscând prunele la el, au rămas cu toții mulțumiți de isprava făcută. Tot atunci am băgat de seamă, că la acest cuptor se pot usca afară de prune tot felul de poame, legumi, păstăioase, cartofi, preparate delicate de fructe etc., ear' în timp de iarnă cuptorul se poate folosi chiar și la afumatul cărnei etc.

Modul de purcedere la uscarea este cam următorul: Înainte de toate se aleg prunele după mărime și se introduc în cuptorul încălzit ceva peste 30° C., ear' după aceea se susține în el temperatura de 45—50° C., până-când prunele puse lângă olaltă pe cele 90 lese încep a se sbârcli la coadă, când apoi temperatura se ridică la 65—70° C., și prunele se țin în cuptor cam 48—50 ore ca să se uște cum se cuvine. Prunele după aceea se examinează și cele mai puțin uscate se introduc din nou în cuptor, ear' cele desăvirșit uscate, după-ce s'au răcit, se pun în grămezi de 10—15 cm. și se țin astfel o zi. Ca prunele uscate să capete lustru se introduc din nou pe 10 minute în cuptor, care trebuie să aibă o temperatură de 80—85° C.

Aceste am ținut să le aduc deocamdată la cunoștința publică, rămânând ca cei însărcinați de reuniune, să aducă la cunoștința celor interesați amănuntele cu privire la ziua în care se va începe uscarea, la rîndul ce se va observa la uscat, cum și la taxele, ce vom ave să le solvăm pentru fiecare leasă respective cuptor de uscat. »*Agricolist*«.

Concurs literar.

— Premii pentru două monografii. —

În anul trecut am amintit, că compatriotul nostru, dl Dr. Vasile Bîanu, medic în Buzău (România) a depus la administrația foii noastre 30 fl. în aur, drept premiu pentru o monografie sau descriere a comunei Șard, (comit. Alba-inf.), ear' un alt premiu tot de 30 fl. pe care l-a pus anul trecut d-sa, pentru monografia comunei Făget (comitatul Târnavei-mici), nefăcând până acum nime această monografie, l-a lăsat mai departe pe un an, tot pentru monografia comunei Făget.

Astfel din dărnicia dlui Dr. Bîanu escriem concurs pentru:

O monografie a comunei Șard (comit. Alba-inf.)

O monografie a comunei Făget (comit. Târnavei-mici), fiind merit pentru fiecare deosebit câte un premiu de 30 fl. v. a.

Monografiile au să cuprindă, drept introducere, o scurtă descriere istorică-etnografică, corografică etc. a comitatelor respective (la Șard comitatul Alba-inf., la Făget comit. Târnavei-mici) și a locurilor mai însemnate din jurul localităților respective.

În jurul Șardului e între altele Alba-Iulia și valea Murășului, cu reminiscențe istorice (S-Imbru, Mirislău etc.) În jurul Făgetului e Cetatea-de-Baltă, odinioară în stăpânirea Domnilor Moldovei, începând dela Stefan-cel-Mare, apoi Bîa, veche rezidență protopopească etc.

Îndeosebi descrierile vor cuprinde tot ce se ține de respectivele comune, astfel ca să avem o icoană clară și fidelă despre ele și locuitorii lor.

Anume în descriere se va arăta mărimea hotarului, în jugere catastrale; numărul caselor și descrierea unei case țărănești, interiorul și exteriorul ei și clădirile economice, ce se țin de obicei de casă; zidurile mai însemnate d. e. biserica, școala etc., trecutul lor și în legătură cu aceasta trecutul comunei, după tradiție și încât se poate după date istorice etc. La descrierea hotarului să se însemne numirile părților de hotar, ce bucate se seamănă cu deosebire; apoi viile, pădurile etc., dacă sunt ruine sau locuri cu legende, să se adune aceste din gura poporului. Trecând la locuitori, să se dea numărul lor, naționalitatea, religia, portul, unele obiceiuri frumoase sau deosebite, apoi starea materială a locuitorilor; în legătură cu aceasta să se arete bogăția în vite, cum se țin ele, au sporit sau au scăzut etc., să se arete starea culturală, câți știu scrie și ceti, ce foi umblă în comună etc. În urmă să se facă o arătare despre venitele și cheltuelile comunei.

Cam de acest cuprins are să fie fiecare din cele două monografii, fiind

descriș și amintit tot ce este de însemnătate din trecut și prezent, stând firește în voea autorului a expune materialul în ordinea, care o va afla de mai potrivită. De modele pot servi și monografiile de comune, publicate mai înainte în „Foaia Poporului” și scoase în broșuri, cum sânt monografiile comunelor Gurariu, Orlat și Răhău.

Lucrările au să fie terminate în decurs de 11 luni de zile, fixându-se ca termin 31 August st. n. 1899, până când au să se trimită redacțiunii „Foi Poporului”. Ele vor fi supuse judecății unui juriu și acelea cari se vor afla de mai bune vor fi premiate și publicate în „Foaia Poporului”, de unde se pot reproduce în broșură. Redacția „Foi Poporului”.

PARTEA ECONOMICĂ.

Mașinile de tăiat nutrețul.

În alte țări este îndeobște cunoscut că tăind nutrețul, ce se dă vitelor, se face o cruțare foarte însemnată, animalele mâncând tot ce li-se pune înainte; cu chipul acesta ele se nutresc și se îngrașă mai bine, ear' economul are mod de-a ține un număr mai mare de animale. Paiele date întregi nutresc foarte rău, pentru-că partea cea mai mare sânt date în laturi, rămânând nemâncate; tot așa și tuleii (cocenii, jipii) de cucuruz. Amestecate însă cu fân sau otavă și tăiate mărunt cu mașina numitele soiuri de nutreț devin prețioase; ear' stropite fiind măcar din când în când și cu apă sărată au o înfruntare și mai binefacătoare.

În fabrici se află acum fel de fel de mașini pentru tăierea nutrețului și unii din economii nostri mai cu dare de mână, firește tare puțini, au cumpărat astfel de mașini, fiind foarte mulțumiți de sporul făcut în toate privințele cu ajutorul lor. Partea cea mai mare a plugarilor însă n'are puțința de a-și cumpăra aceste folositoare mașini. Dar' ceea-ce nu poate face unul singur, pot face 2—3 sau mai mulți, întovărășindu-se; ear' cu rînd și seamă o bună mașină poate fi de ajuns pentru o uliță întreagă sau și pentru mai multe. De sine se pricepe, că cei-ce n'ar fi tovarăși, ar trebui să plătească o anumită taxă, ce se va statorî de proprietarii mașinei.

Mașinile de tăiat nutreț sânt de mai multe feluri, dintre cari vom numi câteva, așa:

1. Mașina de mână pentru tăiat, cu care se taie pe oră 20 ferdele nutreț; prețul 33 fl.

2. Mașina de mână pentru tăiat, cu care se taie pe oră 35 ferdele nutreț; prețul 47 fl.

3. Mașina de tăiat nutreț, mult mai spornică; prețul 72 fl.

4. Mașina de tăiat nutreț pentru 75—125 vite; prețul 190 fl.

Peste iarnă plugarii au timp îndeajuns pentru tăierea nutrețului și nutrirea vitelor cu mai multă îngrijire, făcând economie în nutreț; căci și așa pentru mulți economi, în lipsa altor moduri de lucrare, iarna este numai de șezut, de mers în povești și adese-ori și de făcut cheltueli zădarnice.

Fiind însă provăzute toate comunele cu astfel de mașini în număr îndestulitor, economii ar avè bunul prilej de a folosi mai bine timpul iernei. Cu chipul acesta, cruțând mult nutreț, în loc de 2 vite ar pute ține 3 și în loc de 4 șese și încă mai bune, ceea-ce în economie este un pas foarte însemnat spre bine, spre înaintare.

Întevărăși-ți-vè și cumpărați mașini de tăiat nutreț, căci veți vedè în scurt timp, că banii dați pe ele, vor spori ca talanții bine întrebuințați din evanghelie.

Musca de hesa și gândacul de Maiu.

Cea dintâiu este o musculiță care își face sborul în Septemvrie și Maiu și e tare stricăcioasă sămănăturilor de grâu. Ele se ascund în paiu, unde își așează oușele, din cari se fac mai întâiu omide. În starea de omide atacă paiul. Holdele cărora li-s'ar fi făcut stricăciune din partea acestei omide în timpul toamnei, primăvara se pot ajuta, ca să-și vină ear' în fire, punând pe loc găinaț, nitrat de Chili (gunoiu măiestrit) sau un compost bun. Dar' mijlocul cel mai sigur pentru totala stîrpire a lor este arderea paielor și a miriștilor. Ajută și aratul afund al miriștilor, ca să li-se facă cu neputință eșirea din nou la suprafață.

Gândacul de Maiu încă este stricător grâului mai cu seamă în stare deomidă, care în timp de 3 ani roade neîntrerupt la rădăcinile plantelor. Cu prilejul aratului și grăpatului omida gândacului de Maiu se scoate deasupra pământului; atunci s'ar pute aduna; dar' mai ușor s'ar pute împuțina, punându-se pe urma plugului găștele și rațele, cari „ce apucă tot îmbugă”.

Taurul de prăsilă.

Soiul și buna îngrijire sânt cerințe neapărate pentru un taur de prăsilă.

Când cu alegerea taurului e de a se avè în vedere înainte de toate, că prînții lui să fi întrunit cele mai alese însușiri; ear' el însuși să fie deplin sănătos și fără scăderi.

Încât pentru îngrijirea taurului, nutrirea din belșug și împreunarea cu măsură au cele mai bune urmări atât cu privire la sănătatea lui, cât și mai ales față de înmulțirea vitelor întru toate răspunzătoare.

Taurul trebuie ținut în grajd cu nutreț de cel mai ales, din care ovėsul încă se nu lipsească. Munca ușoară nu-i poate strica, dimpotrivă îi prinde tare bine.

Fiind folosit prea tinăr, vițeii prăsiți de el vor fi slabi. De aceea înainte de-a ajunge la vîrstă de 1½ an nu e bine a-l lăsa să gonească; chiar și atunci numai cu cruțare. Dela doi ani încolo se poate întrebuița pe deplin până e de 4 ani.

Dela acest timp începe a-și pierde puterea de rodire, rămânând sterpe multe vite gonite de el; pentru aceea e bine să nu se mai folosească.

Dela 1½—2 ani se nu 'i-se lase spre gonire mai multe ca 30—40 vaci; ear' dela 2—4 ani câte 100; dar' și aici se se aibă în vedere rînd și regulă, fără cari și taurul se strică și vițeii nu vor dobândi cele mai bune însușiri.

Pentru a se pute ține rînd și regulă, taurul nu trebuie mînat la pășune împreună cu vacile; ci aceste se 'i-se aducă totdeauna în curtea, unde el se ține.

Cu chipul acesta se încunjură rēul de-a gonî într'o zi mai multe vaci; ceea-ce e de osândit. Pentru-că în această întemplantare multe din ele rămân sterpe.

Dela tauri de soiu slab sau rēu ținūți se dobândesc viței amărțiți, pricinuindu-se mari pagube economilor și comunei însași. Asemenea și în cazul cînd comuna n'are tauri în număr de-ajuns pentru toate vacile sale.

Se zicem, că o comună are 250 de vaci și la ele numai 2 tauri, pățenia de toate zilele ne arată, că cel puțin 100 din acele vaci rămân sterpe; ear' socotind pierderea vițelului și laptelui numai cu 50 fl., dela 100 de vaci ar fi pierderea de 5000 fl. Și această pierdere mare e pricinuită deoparte din neștiință, ear' de altă parte pentru-că cum zice proverbul: *poporul din comună a fost „scump la țerițe și ieftin la fînă“*; adică n'a ținut cu un taur mai mult, care n'ar fi costat peste 3—400 fl. și astfel s'a păgubit cu 5000 fl.

Pagube încă și mai mari au comunele și proprietarii lor prin ținerea de tauri de soiu prost; ceea-ce încă s'ar pute dovedi foarte ușor. Dar' tocmai pentru-că lucrul e atât de limpede și ușor de priceput, nu mai aducem pilde.

Una însă stă, că ținerea taurilor de soiu ales în număr potrivit împregiurării și îngrijirea lor, precum am arătat mai sus, vor ave urmări foarte bune asupra înmulțirii averei și bunăstării poporului.

Păstrarea ouelor.

Se știe, că ouele sînt peste iarnă întreit și împătrat mai scumpe decît vara și toamna, din pricina, că găinile în timp friguros încetează de a oua, afară de prea puține — între aceste puține tinere și cele ținute în locuri călduroase. Pentru aceea oamenii au cercat și cercă neîntrerupt căi și moduri de a păstra ouele de vara și peste iarnă.

În timpul din urmă Strauch, directorul școlii economice de iarnă din Neisse, a făcut vre-o 20 probe deosebite, așezînd cu sfîrșitul lui Iulie câte 20 oue proaspete pentru fiecare metodă, și, cercetîndu-le cu sfîrșitul lui Februarie, adică la ½ an; a ajuns la următoarele rezultate:

1. Ouele puse în apă sărată nu s'au putut folosi, dar' nu pentru-că ar fi trecut în descompunere (putrējune), ci pentru-că pătrunzînd sarea în ele, au căpătat un gust neplăcut la mîncare.

2. Peste jumătate au fost rele (80 la sută) din cele înveluite în hîrtie, (80 la sută) din cele așezate în acid salicyl, (câte 70 la sută) din cele păstrate în țărițe, din cele provăzute cu parafin pe deasupra.

3. Până la jumătate (50 la sută) au fost rele din ouele, cari au fost puse 12—15 secunde în apă ferbinte, tot așa cele tractate cu apă în care s'a topit peatră acră; (40 la sută) din cele unse cu colodiu și tot atâtea din cele îmbrăcate în lac; (20 la sută) au fost stricate din cele unse cu șorlic de slănină și din cele ținute în cenușe.

4. Au fost bune toate ouele îmbrăcate în vaselin și cele ținute în apă de var.

Ear' foarte bune au fost toate ouele păstrate în așa numita — pe nemție — *Wasserglas*, care se pare a întrece pe toate celelalte. Să urmează astfel: Să cercetează onēle după țaria coajei, ciocnindu-se două câte două: cele, cari dau un sunet mai ascuțit, se pun la o parte, nefiind așa potrivite pentru păstrat. Celelalte se pun lângă olaltă într'un vas larg cu virful în sus; se pot pune 2—3 rînduri peste olaltă. Peste ele se varsă amestecătură făcută din 2 litre *Wasserglas* și 10 litre apă, astfel ca să se acopere ouele și apoi se lasă în stare liniștită. Din *Wasserglas* se formează o materie jelatinoasă, în care ouele se păstrează bine până în primăvară.

Școalele economice de repetiție.

1.

Despre felul acesta de școale am avut prilejul să scriem de repețite-ori în *Foia Poporului* și însemnătatea cea mare a lor pentru înaintarea în cultură și bunăstare a plugarilor ne face să revenim din nou, acum la începutul acestui an școlastic.

Școalele de repetiție sînt introduse în țeara noastră de 30 de ani; dar' ele au fost până acum numai cu numele sau numai în lege — pe hîrtie; în faptă prea puține 'și-au împlinit chemarea.

În 1896, adică înainte cu doi ani, ministrul școalelor prin o nouă ordinațiune (poruncă) a dat să înțeleagă toată suflarea: Români, Nemți, Unguri, Sërbi ș. a. că în modul de până acum nu mai merge, școalele de repetiție trebuie să se pună în rînd, împlinindu-'și datorințele, ce legea le prevede.

În numita ordinațiune s'au îndatorat toate comunele, în cari se află școală cu cel puțin 2 învățatori, ca neamnat să pună în deplină lucrare legea cu privire la școalele de repetiție și urmarea a fost, că în decurs de 2 ani s'au pus în ființă 450 astfel de școale; ear' un număr mare e pe cale de a se înființa.

Dintre aceste 450 școale nu putem ști sigur câte sînt românești; dar' de bună-seamă nu vor fi nici 25. De unde se vede, că noi și în această privință am rămas și vom rămîne departe, foarte departe, în urma altora. Rămînînd înderēt cu școalele economice, nu vom ave puțința de a ne forma mai bine pentru purtarea economiei pe fiii nostri și astfel sărăciei, care se întinde vîzînd cu ochii, nici ei nu 'i vor pute pune stavilă prin un mod mai înțelept de lucrare a tuturor ramurilor economice și peste tot prin o viețuire mai bine potrivită împrejurărilor grele, ce-'i așteaptă.

Nefiind prin urmare timp de perdut, ținem că e de neapărată trebuință a lămurii pe toți, cari îi privește această afacere: pe *popor, comune, comitete școlastice parohiale și pe învățatori.*

(Va urma.)

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonent nr. 8348. Din cele-ce ne scrii, nu putem ști curat cum stă lucrul d-tale, numai atîta vedem, că ai greșit, cînd ceea-ce ai cumpărat nu ai întabulat îndată. Întreabă pe un avocat, care se-'i caute foaia și apoi acela îți poate da sfatul, ce ai de făcut.

Abonentului M. B. Corond în Selagiu. Faci întrebarea: Ce poate fi causa, că unii pomi — în întemplantarea de față un frăgar nu rodește de loc; primăvara face niște flori lungi ca degetul — întocmai cum înflorește răchita — cari toate pică și în veci nu rodește?

Nerodirea sau stărpiciunea frăgarului d-tale trebuie să fie pricinuită sau de slăbiciunea sau de puterea prea mare a lui. În cazul dîntăiu trebuie să se schimbe pămîntul din jurul frăgarului și să se gnoiască.

În cazul al doilea: vei descoperi rădăcinile frăgarului, tăind una din cele mari; crengi, să nu-'i tai timp de doi ani. În chipul acesta 'ți-se va împlini dorința: frăgarul d-tale va lega și produce frăgi.

Abonentului V. M. în G. h. — Arad. *Limbricii* se pot curăți prin materii purgative

(curăţitoare). Între aceste se numără zama de muschi de peatră, untură grasă, care se dă de beut. Bun este și mercurius solubilis (argint viu), asemenea și sulphur (peatră pucioasă).

Pecinginea prevenită din căldură se vindecă ungând locul cu spermanțet sau cu unt de migdale sau cu unt proaspăt, cu unt de cacao sau cu alifie (unsoare) de struguri ș. a.

Pecinginea părților genitale (cele din-dărăt) se vindecă cu abureli făcute cu tărțe sau cu întăreală, apă de plumb, ceaiu din flori de trandafir ș. a.; iar pe din lăuntru se vor da ape minerale alcaline și sulfuroase, ca să curățe.

Pecinginea de soiul al treilea este așa numitul *cur de găind*; pentru această pecingine se vor face spălături cu apă fluidată de unu la o sută, apoi alifie cu pucioasă sau cu camfor.

Anume: Alifie 30 grame și floare de pucioasă 2—4 grame. Sau alifie 30 gr., camfor 1 gr. Sau alifie 30 gr. și ori-ce preparație de mercur (argint viu) 1—2 gr.

Poporul o vindecă atingându-o cu mămăligă ferbinte, (care o aruncă apoi găinilor). Vorba e că arsura ajută. Unii ung pecinginea cu laptele cănelui. Alții ard cu un fer încălzit câteva boabe de grâu sau cucuruz pe un fer rece și smoala ce se formează pe ferul rece este foarte bună pentru a tămădui pecinginea.

Știri economice.

Sămănăturile și roada în România. Ministrul de agricultură al României a publicat, întemeiat pe date culese la fața locului, întinderea sămănăturilor și producția roadei pe anul agricol 1897—8 pentru grâu, săcără, orz, ovės și rapiță. Datele sunt deosebite pentru fiecare județ (comitat), iar pentru întreaga România sunt:

Grâul s'a cultivat pe o întindere de 1,453.600 de hectare, producția a fost 20,600.100 de hectolitri.

Săcără, întindere 193,080 hectare, producția 2,688.335 hectolitri.

Orz, întindere 654.850 hectare, producția 10,450.800 hectolitri.

Ovės, întindere 295.950 hect., producție 6,135.300 hectol.

Rapița, 13.652 hectare întindere și 123.150 hectol. recoltă.

Expoziția de vite împreună cu împărțire de premii în bani, ce „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului” aranjează în fiecare an, precum aflăm, potrivit hotărârei luate de comitet, anul acesta se va aranja în *Sebeșul-săsesc*. La expoziție se vor primi vitele locuitorilor din Sebeșul-săsesc și comunele învecinate.

Cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille”, zidit de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului” în comuna *Săliște*, precum aflăm în toamna a. c. se va pune în lucrare, după-ce proprietarii se bucură de o bogată recoltă de prune. Precum se știe, prunele uscate la cuptorul „Cazenille” sunt superioare prunelor uscate la coșere, unde pe lângă că se scurge o mare parte a sucului, prunele de regulă se afumă, prin ce perd din valoare și din gust.

Sfaturi economice.

Cari plante au trebuință mai mare de var?

Nici un fel de plantă nu izbutește, unde varul lipsește cu totul; dar măsura în care deosebitele plante folosesc varul, este foarte deosebită. O bună roadă are lipsă pe 1 juger cam de următorul var:

Grâul, săcără, orzul, ovėsul	10 până	15 chlgr.
Mazerea și măzerichea	85 "	40 "
Cartofii și napii	20 "	80 "
Trifoiul	40 "	80 "
Luțerna și esparseta	100 "	150 "
Rapița, cănepa, tăbacul, hămeiul	76 "	140 "

Bucatele și cartofii, precum se vede, izbutesc bine și într'un pământ mai sărac de var, unde din lipsa de var s. p. trifoiurile s'ar face slăbuțe. Luțerna și esparseta sunt cele mai profitoare de var. Acum dacă, precum de obicei se întâmplă, aceste plante rămân timp de mai mulți ani pe același loc, este cu atât mai puțin de lipsă ca pământul să fie îmbunătățit cu var. Cartofilor și napilor nu trebuie să li-se pună nici-când var de-a dreptul, pentru-că capătă un fel de bube.

Vaca cu lapte trebuie bine mulsa.

Este de mare însemnătate a mulgei vaca întotdeauna până la cel din urmă strop; pentru-că la din contră nu numai că perdem cel mai bun lapte, care e cel dela urmă, ci și vaca impuținează laptele. Un profesor a făcut cercări în această privință, și s'a incredințat, că laptele vacilor, cari n'au fost mulse de ajuns, avea un gust deosebit-neplăcut și nu era bun pentru pregătirea brânzei. Perderea laptelui, pricinuită prin mulgerea neîndestulitoare s'a ridicat până la 39 din 100 părți față de laptele capetat din mulgerea deplină. S'a mai incredințat profesorul din vorbă, că impuținarea laptelui a ținut nu numai pe timpul cât vaca a fost rău mulsa, ci și mult timp după aceea. După o mulgere neîndestulitoare de 10 săptămâni laptele s'a stricat cu totul, vaca a impuținat foarte tare laptele și nu se mai lăsa la muls, ci da cu piciorul.

O călătorie la Ierusalim.

Făcută de *Constantin Oprean* din Tilișca, scrisă după povestirea lui *Oprean de Iosif Marian*, învățător în Mihail.

III.

(Urmare și fine).

Eșind din Ierusalim pe poarta Damascului, care se află în partea de cătră mează-noapte, după o cale de o zi și jumătate ajungem la fântâna lui Iacob, unde a vorbit Isus cu mulțimea cea „samaritană”, dela care a cerut apă. Mergând mai departe ajungem la orașul Sevastia, unde se află în ruine casele lui Irod. Sub ruinele acestea se află temnița sau prinsoarea unde a fost încluiat sf. Ioan botezătorul și unde i-s'a tăiat capul.

În apropiere se află orașul Nazaret, unde a viețuit Isus ca prunc. Aici se află biserica

Bunei vestiri, în care ângerul Gavriil a vestit Preacurata Fecioară că va naște pe Mântuitorul lumii. Biserica această e tare frumoasă. La depărtare cam de un ciaz și jumătate se află muntele, unde Isus a săturat pe cei 5000 de oameni cu 5 pâni și 2 pești. Mai în jos e lacul sau „Marea Tiberiadei”. Pe șormul acestui lac se află foarte multe izvoare de apă caldă, și locuitorii sunt cei mai mulți Jidovi, cari se ocupă cu pescăritul.

Dela marea Tiberiadei în apropiere se află muntele „Taborului”, unde s'a întâmplat schimbarea la față a lui Isus.

Până în vârful lui, trebuie un timp de cel puțin 3 ore, jur împrejur de el e tot șes, el apoi se înalță dintr'una în forma unei coșnițe ciuntate la vîrf. Pe vîrf se află două mănăstiri, una catolică și cealaltă răsăriteană.

După-ce am petrecut 4 luni și jumătate în Palestina, în 30 Aprilie am părăsit locurile cele sfinte, dând mulțumită Domnului că m'a învrednicit de a le vedea, cu dorul în suflet de a veni și de a împărtași cele văzute pe acolo și altora, din nou suindu-mă pe vapor din Iaffa, venind pe la orașele Beirut, Tripolea, Alexandria, Mersin, insula Rodus, Cocs, Chios, Smirna, Constantinopol, în 14 Maiu earăși am fost de unde am pornit, adică în Militopoli în Rusia.

Relele urmări ale fumatului (pipatului).

Tutunul sau tăbacul conține una din cele mai tari otrăvuri cari există, anume *nicotina*.

Această otrăvă străbate pe nesimțite în căile de respirație și ajunge până în cele mai adânci părți, formând un fel de pojghiță în toate țesăturile acestor organe.

Facem din hârtie un cornet (tioc) subțire foarte ascuțit la vîrf. După-ce am lipit cu gumi marginile hârtiei, așa încât tiocul să nu se mai poată strînge sau lărgi, tăiem cu foarfecile vîrfurile, lăsându-i numai o mică gaură cât vîrfurile unui creion de scris. Purtând pe o bucată de hârtie albă vîrfurile acestui tioc, ca și un creion, și suflând ușor prin vîrf fumul dela o țigare, vom vedea că ori pe unde fumul va atinge hârtia, vor rămâne niște pete cafenii mai deschise sau mai închise, după-cum vom trece prin același loc odată sau de mai multe-ori cu vîrfurile cornetului. Cu acest fum putem face după voe litere sau umbrele unui desen, asemănându-se cu umbrele ce le facem cu sopia.

Dacă acum ne vom încerca să ștergem aceste pete, vom vedea că nu putem, chiar dacă le vom spăla cu apă. Aceasta nu ne dovedește altceva, decât că nicotina din fumul tutunului a străbătut prin particulele (găurile) hârtiei și s'a vîrfit așa de tare, încât mai ușor ne va fi să rupem hârtia, decât să-i ștergem petele.

Nu se vîră tot astfel și în organele omului?

Cluștea.

Țeara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș
de
Silvestru Moldovan:
(Urmare).

La Mocani.

Spre apus dela calea, ce duce dela Trăscău la Aiud, se începe ținutul satelor *mocănești*. In el pătrunde un drum de județ (comitatens), construit în anii din urmă și care se desface din calea Trăscău-Aiud între Măgina și Felaiud, apucând spre dreapta.

Plecând pe acest drum trecem prin frumoasa pădure de stejar a colegiului reformat din Aiud, apoi lăsând la stânga valea Gârbovei, pe care în jos sunt așezate Gârbovele (Gârbova-de-sus, Gârbova-de-mijloc sau Gârbovița și Gârbova-de-jos) urcăm culmea unui deal păduros pe 7 serpentine mari și frumoase. Locul acesta se numește la Sloboda și se află pe teritoriul comunei Măgina. De aici nu peste mult sosim la poalele muntelui *Pleașa*, care se înalță la 1259 m, dominând înălțimile împrejmuitoare.

De pe culmea lui, acoperită cu pajiște și tufiș rar, avem o privire interesantă nu numai asupra unei mari părți a Ardealului, până pe la munții hotarnici, ci cu deosebire ni-se înfățișează privirea împrejurimea muntoasă din apropiere, ținutul Mocanilor, în care ne aflăm deja la *Pleașa*.

În văile dela poalele muntelui, spre apus, zărim casele împrăștiate ale cătunelor *Valea-Uzii* și *Valea-Inzelului* țititoare de comuna *Rimeț*. *Rimețul* și mica comună *Olteni* se află la marginea răsăriteană a mocănimiei. La cealaltă margine a ei, la apus se află *Mogoșul*, ai cărui munți se ved în depărtare împreunându-se cu munții *Rosiei*. În partea de cătră mează-noapte zărim șirul de munți, cari alcătuiesc valea *Arieșului*, ear' spre mează-zi, mai în apropiere se înalță puternicii munți *Presaca*, *Peatra-Cetii*, *Peatra-Craivei* și spre *Intregalde* *Peatra Caprei*. Pe la acești munți se întind părțile de mează-zi ale ținutului mocănesc.

Pe această întindere, ale cărei granițe le putem observa de pe *Pleașa*, se înalță munți cu stânci de calciu și coaste de dealuri puternice, cari se respiră spre valea *Murășului*, schimbându-se înspre aceasta vale în dealuri și coline. Ei sunt brăzdați în toate părțile de văi, cu apă de munte cristalină, cari își îndreaptă valurile spre *Murăș*, alcătuiind în mai multe locuri căderi de apă, strimtori de munți și chei din cele mai interesante.

Pe văile aceste și pe coastele înălțimilor printre păduri bogate, se află împrăștiate pe mari întinderi satele mocănești, alcătuite de obicei din mai multe despărțeminte sau cătunuri.

Ponorul și Mogoșul.

Calea comitatensă, care ne duce la *Pleașa*, se continuă mai departe spre apus înlăuntrul munților. Dela *Rimeți*, care se alcătuiește din mai multe cătune, sosim la muntele *Tarcău*. Urcând coama lată a acestui munte, care în punctul cel mai ridicat are o înălțime de 1228 m. ne aducem aminte de o strălucită învingere câștigată de cătră Români la poalele lui, în ziua de 4 Iulie 1849, asupra unei armate ungurești, ce voia să străbată în munți. Lăncerii Români, comandați de tribunul *Fodor*, s'au aruncat ca leii asupra năvălitorilor și cu toate că erau mai puțini la număr și slab înarmați, i-au nimicit, luându-le tot proviantul, câteva sute de puști, două tunuri și mai multe steaguri ungurești.

Dincolo de *Tarcău* se deschid de ambele laturi ale drumului două văi frumoase de munte. Spre mează-noapte curge valea *Poenii*, care mai în jos se împreună cu valea *Ponorului*, ear' spre mează-zi își are cursul valea *Toplița*, cu păreți de stâncă prăpăstioși. Drumul trece mai departe pe la *Brădești*, un cătun ținător de *Rimeț*; și ne duce la comuna *Ponor*.

Ponorul este o comună de munte frumoasă, cu 1183 de locuitori. Ea dimpreună cu *Brădeștii* se află în inima ținutului mocănesc, departe dela țeară și împrejmuită cu munți și coaste păduroase. Munții ei se mărginesc spre mează-noapte cu hotarul *Sălcivelor*, din valea *Arieșului*.

La *Ponor* se sfârșește drumul comitatens, ce l-au urmat până aci. Acest drum e proiectat să se construească până la *Roșia* și *Abrud* și când va fi terminat, va tăia de-a-latul ținutul *Mocanilor* și va fi o însemnată cale de comunicație a mocănimiei. El se numește de obicei drumul *Abrudului*.

Sfârșindu-se la *Ponor* drumul construit, ne facem calea mai departe spre *Mogoș*, pe căi de munte, pe jos sau ceea-ce e mai obicnuit, călare pe cai de munte mititei, dar' tari și răbdurii, cari ne duc cu cea mai mare siguranță pe coastele prețipoșe și pe marginile de prăpăstii ametoare.

Mogoșul este una dintre cele mai mari comune mocănești, cu 3077 de locuitori, cari însă se împart în satele sau parochiile deosebite *Mogoș-Mămăligani*, *Miclești*, *Valea-Barnei*, *Bârlești* și *Cojocani*. Aceste sunt împrăștiate pe un mare teritor, cu grupe de case și case singuratică, așezate pe coaste și de-a-lungul pârâelor și văilor. Teritoriul lor are o estensiune de 12.057 de jugere catastrale și formează marginea apuseană a ținutului mocănesc. *Mogoșul* este încunjurat de trei părți cu piscuri de munți, cu ale căror ramuri i-se împreună la apus și mează-zi înălțimile.

La meazănoapte se înalță *Poenița* (1440 m.), apoi vine stâncoasa *Suligata* înspre *Lupșa*, la apus aproape de *Detunata* e *Geamăna* cu piscurile sale gemene, ear' spre mează-zi își arată vârful *Negrileasa*: tot atâți uriași puternici, de pe a căror culmi ni-se deschid priveliști alpine de mare frumusețe.

Dela *Mogoș* spre mează-zi-răsărit (în depărtare de 2—3 ore) se află comuna *Intregalde*, o însemnată comună mocănească, așezată pe valea *Gălzii*, în o regiune alpină romantică. De ea se țin cătunele *Valea-Gălzii* și *Necrilești*.

În *Rimeți*, *Ponor*, *Mogoș*, *Intregalde* și în celelalte comune de pe întinsul teritor muntos din preajma acestora, cum sunt *Valea-Geoagelului*, *Dealul-Geoagului*, *Tecșeștii* și altele, locuiesc numai Români, numiți de obicei *Mocani*, curați și neamestecați cu neamuri străine. Prin satele extinse nu se aude decât graiul dulce și străvechiu românesc, ear' pădurile, luncile și strimtorile de munte nu cunosc de alt răsănet, decât răsănetul duios al doinelor române, căci din zile vechi bătrânești acești codri, aceste plaiuri și chei cu Români s'au pomenit în mijlocul lor.

Mocanii.

Călătorul, care traversează acest ținut, e silit a merge mai mult pe jos sau călare, decât cu carul, de oare-ce căile de comunicație în cele mai multe părți sunt foarte grele. Pe aici trebuie să călătorești călare, — scriu dnii *Frâncu-Candrea* — călăuziți de câte un mocan, pe potece, prin păduri și

pe părae printre stânci, pe unde numai iedera crește și numai căprioara și mititelul cal de munte pășește.

Așa este natura acestui loc muntos, cu văi adânci și chei prăpăstioase, care a determinat și așezarea și caracterul exterior al satelor.

Ele sunt foarte împrăștiate, cu grupe de case pe văi și dealuri și pe coastele stâncilor, căci loc plan pentru așezarea de localități mai compacte nu se află. Comunele politice se compun din mai multe cătune sau predii, cari împrăștiate pe văi, poartă nume deosebite. Une-ori chiar și grupele mai mici de case au numiri deosebite, după numele de familie al locuitorilor. Astfel spre pildă pe valea *Gălzii*, pe la *Intregalde* sunt grupuri de 3—4 case cu numele de: *Cheieni*, *Toporești*, *Păvelești*, *Modolești*, *Mărinești*, *Nistorești*, *Florești* etc.

În privința bisericească cele mai multe cătune (predii) formează parochii deosebite, cu biserici proprii. Causa este parte mărimea lor, d. e. cum sunt satele *Mogoș* ș. a. parte depărtările.

Bisericile sunt de lemn, unele foarte vechi; numai ici-colea se ved biserici de piatră, precum la *Ponor*, *Mogoș-Mămăligani* și *Valea-Barnei* etc. Casele asemenea sunt clădite din lemn, din bârne de fag și brad și cu acoperișul de paie; numai puține sunt acoperite cu șindile. În interior se compun de obicei din două odăi, între cari se află tinda, cu cuptorul pentru pâne.

Ocupațiunile de frunte ale *Mocanilor* sunt economia de câmp și creșterea vitelor sau păstoritul. Să poate că odinioară păstoritul va fi fost cel mai însemnat mijloc de traiu, de unde și vine numele de *Mocan*. Azi însă, alătura de păstorit este și plugăritul un ram de câștig principal, căci peste tot *Mocanii* din *Munții-Apuseni* — după-cum afirmă și domni *Frâncu-Candrea* — nu se ocupă cu păstoritul nici pe jumătate cum se ocupă *Săcelenii* sau așa numiții *Mocani* din *România*.

Cultivarea pământului și prăsirea cerealelor (bucatelor) întimpină greutate, de oare-ce pământul e păduresc și neroditor, ear' clima este aspră. Dintre cereale se prășește grâul, orzul și ovėsul, ear' cucuruzul (porumbul) numai pe unele locuri. Astfel spre pildă la *Necrilești* din cauza climei reci cucuruzul nu se coace. Să mai cultivă apoi și pomii roditori.

Portul Mocanilor.

Portul *Mocanilor* dela *Mogoș*, *Ponor*, *Intregalde*, *Necrilești*, *Valea-Gălzii*, *Valea-Geoagelului* și *Dealul-Geoagului* este următorul:

Bărbații în vârstă poartă pelerul retezat până la mijlocul grumazilor, cei tineri sunt tunși. Vara poartă »colop« (pălărie) negru, de mărime mijlocie, cu marginile resfrinte în sus; în jurul găvăliei sunt învrtite de 3—4 ori fire galbene de aramă; iarna au căciuli negre de miel. Cămeșile sunt din pânză sau de giolgiu. Lungimea lor este până peste șolduri, gulerul e cu figuri negre sau de arniciu vênat ca: cărligel, păuni etc. Cămeșa se încheie la guler, la sîn are cărligel de coloarea gulerului; mânecile sunt de lărgime mijlocie cu pumnari strinți, cusuți ca și gulerul și de aceeași coloare; la bătrâni cu ață albă. Peste cămeșe se încing cu curea lată, unele împodobite cu flori frumoase. Peste curea se poartă mai cu seamă în sêrbători, peptar de piele înfundat, cu figuri frumoase pe piept, peste pieptar au mânecar, la care îi zic »leibër«. Peste pieptarul înfundat mai poartă puțini și pieptar lung, crepat, cu flori negre pe partea dinainte, cu 2 rînduri de bumbi vineți de sticlă cu câte 4 ciucuri: negri, vineți sau verzi-

Iarna peste pieptare se poartă *fundra albă* de pănură de casă, cu clini subsuori; unii poartă și cojoace. Țundra se poartă și vara prin ploae și în călătorie. Cioarecii sunt de pănură albă de casă, cu cusătura pe dunga piciorului; în picioare peste cioareci trag »colțoni« ca și cioarecii, eșiți afară de o palmă din opincă; au apoi și învelitori albe de lână. Opincile au gurguie mijlocii, îngurzite frumos și cu nojițe dese. Unii poartă în sărbători și cisme.

Femeile poartă përul din frunte împărțit în două coșițe subțirele, răsucite, ce se duc până la ceafă; de aci se împletesc două cozi numite »ciupi«, ce se înfășură în jurul capului. Învelitoarea e »chischineu« de boltă cu flori, legată îndărăt. Femeile bătrâne poartă chischineie vinete cu pui albi. Fetele umblă cu capul desvilit, përul din frunte îl împletesc în »cioc«, dus pe partea dreaptă peste ureche până la ceafă; aci se împletește cu coada de pe spate. Nevestele și fetele poartă cercei și mărgelile de sticlă, de colorii diferite.

Cămeșile de sărbători sunt de jolgiu sau bumbac; cele de toate zilele de cânepă. Ele au brățare de lățime mijlocie; cele de sărbători sunt cusute cu bearcă sau arniciu negru cele de purtat cu arniciu roșu, la cele mai bătrâne cu arniciu vânet, la sin cărligel, mânecile dela brățare până la fodorii sunt cu câte o »cheie« sau două; la cele tinere peste cot sunt »penele« la bătrâne peste umeri sunt »umereii«; din jos »fodorii« mari încrețiți cu pene și cărligel; cusăturile pe la mâneci și subsuoară sunt cu cărligel de colorii diferite. Dela brâu în sus cămeșa are 2 ciupage, unul pe pept și altul în spate.

Dindărăt se poartă »zadie« de lână colorată roșu cu vrîste negre; unele printre vrîste au fire de aramă. Pe partea din jos la călcăie zadiile sunt împodobite cu »pupuleți« în mai multe colorii. Dinainte au opreg negru de lână, unele »șicluite« (călcate cu fer), pe margini și la mijloc cu cărligel roșu; pe partea din jos cu o vrîstă roșie ori galbină. Aceste sunt țesături de casă. Nevestele și fetele în sărbători mai poartă »perpete« (sort) cu flori din boltă. Peste acestea se mai încing și cu »brăcile« de pë, roșii, cu vrîste negre, ce le cumpără dela »Mărginene«.

Nevestele și fetele poartă în sărbători peptare, cari au asemănare cu jiletca; pieptarul e din piele de miel, cusut cu flori frumoase de mai multe colorii, puține au cusute și cu mătășă, cu 2 rînduri de ciucuri pe la sin. Femeile mai bătrâne au peptare înfundate, cusute cu flori de bearcă neagră, împetrișită cu roșu și verde. Unele poartă în sărbători peptare lungi, descheiate, cusute cu flori mai mult roșii, pe pept de ambe părțile și subsuori la clini cu ciucuri de »ibrișin« roșii și verzi. Earna poartă toate peptare înfundate, ear' peste ele țundre albe de pănură; mai rar, și cu deosebire în sărbători poartă unele și cojoace, cusute cu flori frumoase.

În picioare au un fel de ciorapi albi de pănură, numiți »cioareci«, până din sus de genunchi, apoi opinci ca și bărbații. În sărbători aproape toate femeile poartă cisme.

Acest port este puțin schimbat pe la Rimeț. Unii din Rimeteni au pălării mai mari și cioarecii sunt croiți cu cusătura dindărăt, ca la Românii dela țeară.

(Va urma.)

CRONICĂ.

„Musica română în Petersburg. „La Revue Artistique“ din Petersburg cuprinde în numerii din urmă portretele a trei artiști români, care cântă acum la Petersburg, D-șoara Botez, cântăreață românească, cântă la „Arcadia“ numai cântece naționale românești foarte gustate de publicul rus. Dl Miloș Nițulescu, un violonist bun, dirigează orchestra românească dela „Aquarium“ cu mult succes și dl Sava Pădureanu concertează într-o mare grădina-restaurant de mai multă vreme. Musica românească le place foarte mult Rușilor.

„Grivița“. Cu ocazia sărbătorii zilei de 30 August, luarea Griviței, dl general Berendei, ministrul de război al României, a adresat M. Sale Regelui Carol, la Ragaz, felicitări în numele armatei.

M. Sa Regele a dat următorul răspuns: „Mulțumesc din tot sufletul pentru felicitările așa de bine simțite ce îmi exprimați în numele iubitei mele armate, pentru fericirea și propășirea căreia fac nelincetat cele mai călduroase urări“.

Costumul național — nepedagogic. „Patriei“ i-se comunică, că la 1 Septembrie s'a prezentat d-șoara G. din Mitocul Drăgornirnei la direcțiunea pedagogiului din Cernăuți, spre a fi primită ca elevă în institut. Directorul măsură de sus până jos fetița, care a avut inspirația a se prezenta în costum național și o întreabă: „Acesta ți-e portul?“ Răspunzând fetița afirmativ, mai întreabă directorul: „Și d-ta crezi, că te vei pute prezenta copiilor în acest costum?!“ Răspunzând afirmativ fetița și la întrebarea aceasta, s'a scandalisat dl director, cum poate fi cineva atât de naiv să creadă, că o învățătoare poate propune materiile de învățământ — în haine românești. Urmarea a fost, că directorul nici n'a admis pe d-șoara G. la examenul de primire. — Dacă directorul pedagogiului este condus de astfel de idei, să ne mai m'ram, dacă în anul acesta a primit în institut din 60 fetițe române, câte s'au prezentat, de abia 16, pe când pe Polone și Oveice le-a primit cu ridicata — căci, vezi Doamne, ele n'au venit în costum național.

Ziua Elisabeta — sărbătoare școlară. Ministrul Wlassics va da în curând un ordin prin care în memoria Împărătesei va institui pe viitor ziua Elisabeta de sărbătoare școlară, în care nu se vor ține prelegeri în școlile și institutele din țeară.

Agrațarea osândiților. Cu prilejul jubileului Majestatea Sa Monarchul nostru va agrația mai mulți osândiți. Toți directorii temnițelor au primit ordin, ca în timpul cel mai scurt să înainteze la locurile mai înalte numele robilor vrednici de agrațare.

O miie de școale de stat. Ministrul Wlassics, precum scriu foile ungurești, proiectează din nou ridicarea alor o miie de școale de stat. Aceste școale are să le ridice statul în decurs de 6 ani, cu deosebire prin ținuturile curat românești și prin acele unde Maghiarii sunt în minoritate. Pe anul viitor sunt puse în plan ridicarea alor 200 de atari școale. Scopul ce-l urmărește ministrul Wlassics prin aceste fabrici de maghiarisare e evident, nu mai trebuie să-l spunem.

O foate ungurească care injură pe Dumnezeu. Din cazul atentatului cărui i-a căzut jertfă Majestatea Sa Împărăteasa, foaia „Magyar Ujság“ nu se îndestulește numai cu exprimarea doliului, ci injură pe D-zeu pentru-că a lăsat să cadă această nefericire asupra țerei, și numai Dumnezeu poate să mai repara ce a greșit în contra Ungariei. Va se zică foile liberale nici în aceste zile de doliu nu-și pot ascunde arama și mânjesc durerea prin ateismul lor revoltător.

Sașii verzi din cercul de alegere al Hermanului au candidat de deputat în dietă pe parochul Franz Obert din Brașov. Fiind însă numărul „verzilor“ din acest cerc mic, față cu majoritatea Sașilor moderați, cari în înțelegere cu Ungurii candidează pe secretarul de stat Jakabffy — e probabil, că acesta are să învingă.

Întru pomenire evlavioasă. Comisiunile ce s'au format pentru aranjarea sărbătorilor iubilare voesc să cumpere hotelul Beau-Rivage din Geneva, unde a murit Împărăteasa, ca să-l schimbe în spital pe seama cetățenilor austro-ungari din orașul Geneva.

Soldat anarchist. Zilele acestea a fost deținut la stațiunea din Zombor un husar, care în decursul călătoriei a dezvoltat idei anarchiste, folosind vorbe vătămătoare la adresa Împăratului nostru. Mai interesant e, că ceilalți soldați îl ascultau în deplină liniște. Călătorul, care a auzit bine despre ce e vorba, a arătat cazul îndată după sosirea la gară și poliția și-a și făcut datoria.

Sinuciderea unui preot reformat. Duminica trecută preotul reformat din Péterszeg (com. Bihorului) Varga Bálint, s'a sinucis în un mod grozav. A mers la biserică, unde îl așteptau credincioșii. Dar' preotul de astă-dată n'a mers în altar, ci în turn, și deschizând fereastra s'a aruncat din înălțimea amețitoare. La auzul șgomotului poporul a năvălit din biserică și a rămas îngrozit la vederea trupului mort. Causa sinuciderei a fost miseria. A lăsat după sine femeia și mai mulți copii.

Chibrite „Emke“. Mai multe fabrici au cerut concesiune dela Emke, să le lase să pună pe cutia de chibrite marca societății „Emke“. Fabricanții o cer aceasta pentru-că cred, că purtând chibritele firma „Emke“ vor trece mai ușor, și „Emke“ din partea ei se va învoi, pentru-că li vor da și ei unele procente. Noi însă să ne ferim de a cumpăra atari chibrite, și de a contribui cu banii noștri la îmbogățirea acestei societăți de maghiarisare.

O mașină de prins pureci. Dl S. Zugrav, deregător de finanțe în Viena, trimite Patriei din Cernăuți spre publicare următorul avis: Înainte cu 2 luni făcui o descoperire din întâmplare; aflai mai bine zis o mașină de prins pureci, care e unică în felul seu. — Prin două săptămâni practicăi în continuu și dădui de un rezultat mulțumitor. Omul n'are alta de a face, cât a șpeza noaptea mașina în mijlocul odăiei prinzându-se un numer mare de pureci! Oamenii vor crede: bine, dacă dorm, cum de sare bietul purece dela stîlul meu la mașină? Atracțiunea aceasta e secretul meu rezervat, până-ce nu-mi voi fi dobândit patentul!

Monumentul Împărătesei Elisabeta. Pentru ridicarea monumentului Împărătesei Regine Elisabeta, până acum s'au adunat 200.000 fl. Colecta se continuă cu mare zel.

Primari distinși. Se știe, că din prilejul morții și înmormântării Maiestății Sale Elisabeta, pentru zelul dezvoltat spre a face cât numai s'a putut de strălucită înmormântarea, primarul Vienei Dr. Lueger și al Budapestei Markus, vor fi ridicați la rangul de baroni, ear' primarul din Praga, Dr. Podlipny va căpăta titlul de cavalier.

Școalele din Brașov. La școalele medii române gr.-or. din Brașov — după cum scrie „Gaz. Trans.” — s'au făcut înscrierile în săptămâna trecută. S'au înscris la gimnasiu 321 tineri, ear' în cele trei clase ale școlii comerciale 75. La gimnasiu numărul tinerilor înscriși este până acum mai puțin cu 4, ca anul trecut. Mai s'au înscriși și se face unele înscrieri extraordinare, așa că numărul elevilor se va completa, ba poate va fi chiar mai mare ca anul trecut. La școala comercială însă s'au înscris cu 12 mai puțini. Reducerea se arată mai ales la cei înscriși pe clasa primă. În 18 l. c. s'a făcut în biserica S. tului Nicolae chemarea Duhului sfânt, ear' după aceea i-s'a cetit tinerimei legile școlare. În 19 l. c. s'au început prelegerile în regulă. — La școalele primare înscrierile încă nu s'au sfârșite.

Cea dintâi dispoziție a reginei Wilhelmina. De curând încoronata regină a Holandei a aflat, că prea s'au sgomotoase ovațiunile ce i-se fac mai cu seamă — noaptea. Ziua tot mai merge să i-se facă ovațiuni, dar' noaptea nu; mai ales când deja ai adormit și te trezesc din somn. A dat deci următoarea prea înaltă poruncă sau rugare: „Rog cu iubire pe supușii mei să nu facă sgomot noaptea după 11 ore înainte palatului regal, să nu facă ovațiuni, căci în acest timp, și de altcum destul de obositor, mi conturbă liniștea de noapte.

Wilhelmina.

Ordinațiunea aceasta a eșit în foaia oficială și de atunci nu mai are nimeni curajul să facă sgomot pe ulițe și de se nimereste să treacă noaptea târziu pe lângă palat, umblă în virful degetelor, să nu trezească pe regina.

Averea lui Bismarck. După moartea lui Bismarck toate foile au scris despre averea lui, mărindu-o în mod greșit. „National Zeitung”, publică din izvor sigur faptul, că averea rămasă după Bismarck nu se urcă decât la 3 milioane și jumătate. Obiectele de preț s'au găsit numai niște decorațiuni, cari nu pot fi înstrăinate și nu pot fi prefăcute în bani. Valoarea lor se urcă numai la vre o 150.000 marce.

Preot generos. Aflăm din „Patria”, că dl Ioan Gribovici, preot în Stănești, Bucovina, a dăruit din prilejul jubileului de 40 de ani al preoției sale 500 fl. pentru internatul de băieți români din Cernăuți și alte 500 fl. pentru internatul și pensionatul de fetițe de acolo.

Fapta se laudă de sine.

Un proces de presă. Foile ungurești au obiceiul ticălos de a scorni fel de fel de minciuni despre noi Români și despre

fruntașii noștri. Ele au scris și acum nu de mult, precum știm, că Români pe la *Purcăreni* vor să facă răscoală, când colo s'a dovedit, că tot lucrul e o minciună. Un asemenea lucru a scris foaia „Budapesti Napló” și despre dl *Rubin Patifa* din Alba-Iulia, zicând că în casa sa se țin adunări secrete. Aci însă s'a infundat treaba, căci dl Patifa i-a făcut proces foii. Procesul se va pertracta în 26 Septembrie și vom vedea ce va face Jidănașul *Braun Sándor*, redactorul acelei foi.

Cas de moarte. Joi, în 15 l. c. a răposat în Sibiu proto-notarul comitatului Sibiu, *Corneliu Tobias*. Răposatul fiind cunoscut și stimat în cercuri largi, la înmormântare, care s'a săvârșit în 17 l. c., au luat parte toată inteligența română din Sibiu, precum și mai mulți foști colegi de ai răposatului, din depărtare.

Familia a dat următorul anunț: *Corneliu Tobias*, protonotar al comitatului Sibiu, după îndelungate și grele suferințe și-a terminat cursul vieții neobosite dedicate binelui comun, în 15 Septembrie n. a. c., la 1 oră dimineața, în etate de 57 ani. Rămășițele pământești ale neuitatului decedat se vor așeza spre odihna de veci, Sâmbătă, în 17 l. c., la orele 3 d. a., din locuința sa, strada Podului (Brückengasse) nr. 9, în cimitirul greco-catolic din suburbiul „Poarta-Turnului”. Cu profundă durere aduc aceasta la cunoștința tuturor amicilor și cunoscuților, în numele lor și al tuturor rudeniilor, adânc întristatele surori. Sibiu, în 15 Septembrie n. 1898. Francisca Tobias; văduva Constanța Balint n. Tobias.

Goană după anarhiști. Zilele acestea deregăterile din țările apusene au început o adevărată goană în contra anarhiștilor. Capete încoronate au declarat, că nu-și vor mai pune piciorul pe pământul Elveției, câtă vreme măsurile privitoare la anarhiști rămân tot aceleași. În Roma au fost priși mai mulți anarhiști; în Bruxella asemenea au fost prinși doi Francezi, cari au declarat că s'au anarhiști; în Lausanne poliția a arestat pe doi anarhiști primejdioși, bănuți că s'au soții lui Lucheni, dintre cari unul numit Gualdudi a găzduit pe Lucheni câteva zile.

Obligații — furate. Din *Apoldul-mic* ni-se împărtășește următorul caz: Din casa Wertheimiană a însoțirii noastre Raiffesen de aici au pierit fără de urmă obligațiile datornicilor însoțirii, încât s'a putut constata, în noaptea de 30 Iulie c. Numărul obligațiilor e peste 200. Cassarul însoțirii e dl părinte Ioan *Orășteanu*, unde e cassa și la care s'au aflat și cheile. Cum au pierit obligațiile până acum e o taină, dar' se bage de seamă cei răspunzători, și în prima linie, afară de cassar dl notar *Ilie Topârceanu*, precum și ceilalți, căci nu e lucru de glumă a să juca cu bani străini. Atât acum!

„Foaia Poporului” — de vânzare. Am primit dela mai mulți înștiințarea, că ar avea lipsă de „Foaia Poporului” din anii trecuți. Acestora le facem cunoscut, că „Foaia Poporului” de pe anii 1895, 1896 și 1897 o are de vândut dl *Teodor Toma*, proprietar în Pintic (Sz.-Péntek, posta Teke). Fiecare an costă câte 1 fl. 50 cr. Foaia e bine păstrată și curată.

Avis! Dela „Reuniunea de agricultură” primim următorul avis: Încunoștințăm prin aceasta pe economii noștri, că înaltul ministru r. u. de agricultură dno 25 Iunie a. c. nr. 42.128, a numit drept profesori-specialiști ambulanți pe *Czeg'édi Tivadar* cu locuința în Kaposvár, pentru specialitatea lăptăritului; pe *Monyi Károly* cu locuința în Nyiregyháza, pentru însoțiri; pe *Csérer Lajos* cu locuința în Sighișoara pentru cultura hemeiului și pe *Füredy Lajos*, cu locuința în Liptó-Szent-Miklós pentru cultura câmpului.

Chemarea acestor profesori ambulanți este a da ori-cui li-se vor adresa și în mod gratuit, îndrumări în specialitatea respectivă, a-și da în diferite chestiuni și la diferite întrebări părerea lor, a călători eventual la fața locului, unde împreună cu proprietarii vor lucra pentru introducerea îmbunătățirilor, ce le cred de lipsă.

Ținem să atragem luarea aminte a economilor noștri asupra acestei dispozițiuni ministeriale.

Sibiu, 5/17 Septembrie 1898.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiuului”.

D. Comșa,
preș.

V. Torășianu,
secretar.

Albina, revistă enciclopedică populară, are în numărul său mai nou (nr. 49) următorul cuprins: Asociațiunea Transilvană. — Metropolitul Șaluț. — G. Nicolaescu: Din trecutul nostru. — G. Ionescu: Inaugurarea monumentului lui Radu-Negru. — Urmările beției. — P. G.: Biserica Curtea-Vechi. — Dr. Fotino: Din boalele boilor. — Smara: Tăguiu al babei I-ii. — N. Ghica Comănești: Somali. — Gr. Costu: Preotul și învățătorul. — Distribuiri premii la școala din comuna Vișina. — O vizită arhierescă. — Mulțumiri publice. A. C. Groza: Sărbare școlară. — Apel. — Bibliografie. — Adrese către redacție. — Posta redacției.

Ilustrațiuni: Metropolitul Șaluț. — Traian. — Dacebăl. — Monumentul lui Radu-Negru. — Biserica Curtea-Vechi. — O privesc din țeara Somalilor. — Somali. — Somali încercând cămile. — Somali odihnuindu-se.

R Î S.

Răspuns nimerit.

- Bund ziua, babă Frasă,
- Culeg mere, jupânească,
- Dar' acasă-i moș Martin?
- Îs bune dacă le acrim
- Tu babă, ești surdă,
- Amu mînai vaca 'n ciurdă.
- Tu babă, ești proastă,
- Ba pe vaca noastră.

De G. Rășădeanu Șeitineanu.

POSTA REDACȚIEI.

Abonent nr. 8975 în Icl. Numeri nu avem decât din anul trecut. Ist. bisericească este de Ioan Rațiu și de Grama; scrie la librăria archid. în Blaj.

V. Vinu și soți în Z. Cele-ce ne trimiteți nu s'au strigăte populare, ci s'au făcute de d.-v., dar' s'au slabe și nu se pot publica.

T. T. în P. Anunțăm azi.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Balteș. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnand.

Călinclarul săptămânei.

Zilele	Călinclarul vechiu	Călincl. nou	Soarele
	Dum. In. Înălț. s. Cruci, gl. 7, sft. 5.		rés. ap.
Dum.	18 Muc. Cornelia Sut.	25 Eleofas	6 1 5 59
Luni	14 (+) Înălț. S. Cruci	26 Ciprian	6 3 5 57
Marti	15 S. Mc. Nichita Rom.	27 Cos. Dam.	6 4 5 56
Merc.	16 Mța Eutimia	28 Venț. reg.	6 6 5 54
Joi	17 Mucenița Sofia	29 Michail Ar.	6 8 5 52
Vineri	18 Cuv. Eumenie	30 Ieronim	6 11 5 49
Sâmb.	19 Muc. Trofim	1 Oct. Rem.	6 13 5 47

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Marti, 15 Septembrie: Monor (comitatul Bistrița-Năsăud), Séc.

Mercuri, 16 Septembrie: Reteag.

Joi, 17 Septembrie: Bachnea, Ciuc-Sereda, Supurul-de-jos.

Vineri, 18 Septembrie: Alba-Iulia, Almakerék, Codlea, Rușii-munți (Maros-Oroszfalu).

Sâmbătă, 19 Septembrie: Șieul-mare.

Dr. Vuia,

reîntors din **Băile Herculane**, și-a reînceput practica medicală în **Arad**, str. Sina, vis-à-vis de seminar.

[1765] 2-6

A apărut și se află de vânzare la **Librăria „Tipograful”, societate pe acțiuni în Sibiu:**

Lupta pentru drept

de **Dr. Rudolf de Jhering**

traducere

de **Teodor V. Păcățian.**

Prețul 1 fl. v. a.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

👉 **fiecare Român,**

👉 **luptător pentru**

👉 **dreptul național.**

A apărut la

„**Tipografia**”, soc. pe acțiuni în Sibiu

Cartea

Stuparilor

săteni

de **Romul Simu, învățător.**

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„**Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiu**”.

Prețul 85 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tractează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlăile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„**Tipografia**”, societate pe acțiuni în Sibiu.

Prăvălia „Mercur”,

societate comercială pe acții în Dej,

aduce la cunoștința on. public român, că pentru sezonul de toamnă și iarnă se poate căpeta cu cele mai modeste prețuri:

Stofe pentru dame indigene și franceze, casane și parchete în cele mai moderne culori și desemnuri. Diferite zephyruri, oxforduri și cretoane. Tot soiul de pânză și chifone pentru albituri.

Stofe bărbătești indigene și engleze dela cele mai renumite fabrici.

Papuci (ghete) și galoci pentru bărbați, dame și copii.

Pălării pentru bărbați și copii în fașonurile cele mai noue și pălării preoțești. Plașoane de chașmir, atlas și rong marl și pentru copii. Foarte frumoase covoare de spargă, tapeștri și persiane.

Mare deposit de bumbacuri de brodat, împletit și tot

Rum veritabil, englez, de Cuba și Jamaica.

Vinuri naturale de masă, friptură și desert.

Vinderea se face în mare și în detaliu cu cea mai mare promptitudine.

[1715] 4-10

Direcțiunea.

soiul de urzit și bătut, alb, galbin și colorat, direct importat din cele mai renumite fabrici din patrie și străinătate.

În branșa ferăstrău:

Toate soiurile de penți și ruzi, precum și fer pentru unelte agricole. Unelte pentru fauri, lăcătar și măsari. Diferite cuptoare și tinichea neagră și albă.

În băcănie: O mulțime de soiuri de cafea, orezuri japoneze, italiene și indigene. Lumini de masă și biserică. Uleiuri de masline etc. Diferite culori în firnis în doze à 1/4, 1/2 și 1 chlg., feștea pentru padimenturi etc. Recușite de școală, tăblițe, caiete etc.

CRISĂ MARE!

New-York și Londra nu au cruțat nici continentul european și o mare fabrică de argintării s'a simțit îndemnată a desface proviziunea sa mare numai pe lângă o mică remunerațiune a puterilor de lucru. Cu executarea acestui mandat sunt eu împuternicit Expedez deci ori-și-cui obiectele următoare pe lângă simpla remunerare de fl. 6.60 și anume:

- 6 cuțite fine cu tăiș veritabil englez,
- 6 furculițe de argint patent american dintr'o bucată,
- 6 linguri de argint patent american,
- 12 lingurițe de argint patent american,
- 1 lingură pentru supă, de argint patent american,
- 1 lingură pentru lapte, de argint patent american,
- 2 păhare pentru ouă, de argint patent american,
- 6 tave Victoria englezești,
- 2 feșnice frumoase de masă,
- 1 sită pentru ceai,
- 1 lopățică pentru zahăr pisat.

44 de bucăți la oaltă numai fl. 6.60.

Toate aceste 44 de bucăți au costat mai înainte fl. 40 și se pot căpeta acum pentru prețul minimal de fl. 6.60. Argintul patent american este un metal cu totul alb, care își păstrează culoarea timp de 25 ani pe garanță. Ca dovada cea mai bună, că inseratul acesta nu e

nici o înșelăciune

mă oblig prin aceasta în public, a retrimite banii fără nici o împedecare tuturor cărora nu le convine marfa. Nimeni să nu lase deci prilejul acesta admirabil și să-și procure splendida garnitură, care e cu deosebire acomodată ca

present admirabil de nuntă și ocaziune

precum și pentru toate gospodăriile mai bune

Se căpeta numai la

[1614] 5-5

A. Hirschberg,

agentură principală a fabricelor americane unite de argintărie patent

Viena, II., Rembrandstrasse 19/7. — Telefon nr. 7114.

Expediția în provincie se face cu rambursă sau pe lângă anticipația sumei.

Priful necesar de curățit 10 cr.

Veritabil numai cu marca înregistrată de-alături (metal higienic).

Extras din scrisorile de recunoștință:

Stimate dle! Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Vă rog să mă trimiteți trei garnituri de aceste la adresa cumnatei mele br. Nyáry născ. Somogyi la Szántó, Pilis.

Br. Iuliu Nyáry.

Primind expediția sunt mulțumit. Vă rog încă de o splendidă garnitură de fl. 6.60.

Baronessa Bánffy.

Nr. 97—1898.

[1752] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **învătător** la școala comunală din **Racovița** se escrie concurs cu terminul de **26 Septembrie 1898.**

Emolumente:

1. Salar anual de 300 fl. v. a. din cassa alodială, eventual ajutor de stat încă de 100 fl. v. a.

2. Cuartir în natură, grădina și relut de lemne 16 fl. v. a.

3. Dela concurenți se recere să aibă diplomă de calificare, eventual absolut pedagogic; să fie de naționalitate Română, să fie versat în cantul și tipicul bisericesc, având datorința a compune un cor și a cânta în Dumineci și sărbători la serviciul divin cu elevii de școală; cei cunosători de note sunt preferați.

4. Concurenții au să se prezente în comună în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a-și arăta aptitudinea în cântările bisericesti.

5. Concurenții au de a-și așterne suplicele „Scaunului școlar comunal din Racovița”, p. u. Felső-Szabes, comitatul Sibiului.

Racovița, în 8 Septembrie 1898.

Valeriu Florianu,
președintele scaunului școlar.

Un învățacel

se primește la

„Tipografia”, societate pe acțiuni
în Sibiu.

Acela trebuie să fie absolvat a II-a clasă gimnazială sau reală.

„ARIEȘANA”,

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar' darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sunt de a se însinua spre abdicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițând starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoală cu reîntoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambil și obligațiuni cu caventi.

3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.

4. Acoardă credite fixe pe lângă intabulare pe realități și case.

5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 48-60

În numele direcțiunei:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaros, vicepreședinte.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. publicului, că am început a pregăti în atelierul meu de lăcătuș artistic și

casse contra focului și spargerei

în executare solidă, pe lângă prețuri moderate, și deja am gata un deposit de casse lucrate de mine.

[1584] 10-10

Cu toată stima

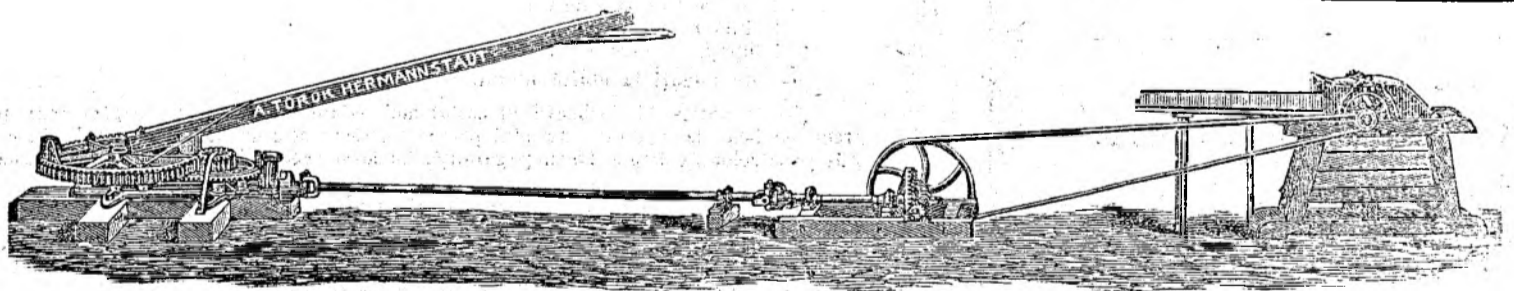
SAMUEL SCHUSTER,

Hundsrücken nr. 23.

Prețuri ieftine, culante condițiuni de plătire.

Întemeiat la 1857.

Întemeiat la 1857.

Andrieu Török,

fabrică de mașini agricole în Sibiu, Jungenwaldstrasse nr. 1,
(Poarta Cisnădiei),

recomandă p. t. publicului marea seu magazin de tot felul de mașini agricole, anumit:

Mașini de trierat purtate cu mâna și de cai, cel mai nou sistem, mașini de trierat și curățit (ales) purtate de cai, vaporii sau motori, mașini de ales grâul în 4 mărimi deosebite, triere, în 10 mărimi și calități, teascuri pentru oleiu și mașini pentru tescuit sēmēnța de oleiu, stropitori contra peronosporiei sistem Vermorel, ieftine și de un fabricat excelent, diferite feluri de pluguri, mașini de sēmēnat, de sfărmit cucuruzul etc.

Representanța renumitelor fabrici de motori cu benzin și petroleu, precum coase „garanție”.

Noutate: Mori patent „Simplex” și „Original”, purtate de cai ori motori. Aceste mori macină sau răjnesc (urluesc) grâu, orz și cucuruz în diferite finețe, după plac. Cea mai bună și mai ieftină moară a timpului.

Să se ceară liste de prețuri, cari se trimit gratis și franco.

Prețuri ieftine, culante condițiuni de plătire.

[707] 15-22

Reparaturi de mașini se primesc și se execută prompt și ieftin sub garanție.